

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vaststelling van de lijst van equivalente maatregelen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

In het Mestdecreet is voorzien dat voor een aantal van de standaardmaatregelen die in de gebiedstypes 2 en 3 moeten nageleefd worden, equivalente maatregelen kunnen vastgelegd worden die de landbouwers als alternatief voor deze standaardmaatregelen kunnen uitvoeren. Met een besluit van de Vlaamse Regering van 8 januari 2021 werd het regelgevend kader rond deze equivalente maatregelen geregeld. In navolging hiervan wordt nu de lijst van equivalente maatregelen vastgelegd die gelden vanaf 2021.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Omgeving en natuur

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2021/04 van 8 januari 2021.

De Beoordelingscommissie voor Equivalente maatregelen (hierna BEM) heeft op DATUM over 7 voorgestelde equivalente maatregelen een positief advies gegeven. Met dien verstande dat er echter niet over elke maatregel consensus was. Van deze zeven maatregelen werden er vier opgenomen in voorliggend besluit. De nadere uitleg over deze vier equivalente maatregelen is opgenomen bij de artikelsgewijze toelichting.

Drie maatregelen werden niet opgenomen als equivalente maatregelen in voorliggend besluit, met name: "Geplaatste bemesting toepassen waardoor 30 % minder N wordt gebruikt t.o.v. de bemestingsnorm van GT 0", "De niet-nitraatgevoelige teelten witloofwortelen, suikerbieten en spruitkool erkennen als vanggewas" en "De standaardmaatregelen vanggewas en

bemestingsreductie inwisselen voor elkaar”. De betreffende maatregelen zijn niet opgenomen omwille van volgende redenen:

1. Geplaatste bemesting toepassen waardoor 30 % minder N wordt gebruikt t.o.v. de bemestingsnorm van GT 0: De uitwisselbaarheid tussen de basismaatregelen “bemestingsreductie” en “vanggewassen” vertrekt vanuit een theoretische berekening, waarbij een lagere bemesting de noodzaak vermindert om vanggewassen in te zaaien om een deel van de resterende nutriënten op te nemen; vanuit risicobeheersing is het echter aan te bevelen om zowel de bemestingsvermindering als de nazorg (end of pipe) met vanggewassen apart te behouden, omdat het moeilijk is met een voldoende mate van zekerheid te bewijzen en controleren dat voldoende minder bemest is om het latere mogelijke effect van vanggewassen te compenseren. Zoals ook aangegeven door de BEM in haar advies hangt de impact van deze maatregel sterk af van de wijze waar(op) deze wordt ingesteld en houdt deze maatregel op het vlak van uitvoerbaarheid een grote complexiteit in. Dit alles, gecombineerd met het feit dat momenteel de bemesting op perceelsniveau onvoldoende opgevolgd wordt, maakt dat op basis van de gegevens die op heden beschikbaar zijn, er onvoldoende garanties zijn dat deze maatregel even controleerbaar en effectief zal zijn als de standaardmaatregel vanggewassen;
2. De niet-nitraatgevoelige teelten witloofwortelen, suikerbieten en spruitkool erkennen als vanggewas: Over deze maatregel was er ook binnen de BEM geen consensus. Daarenboven houdt de invoering van deze maatregel een zware administratieve last in, aangezien het, net zoals voor wat betreft de vanggewassen, moet gaan om een extra inspanning die men doet, ten opzichte van de referentie jaren (2016, 2017 en 2018). Het in rekening brengen van de arealen tijdens de referentieperiode (en dan bijkomend de interferentie met de vanggewasarealen) is een complexe berekening waarin in verschillende toepassingen aanpassingen moeten gebeuren. Bovendien is gebleken dat de arealen van deze teelten sinds de start van MAP 6 (in 2019 en 2020) zelfs gedaald zijn t.o.v. de arealen in de referentieperiode (26.019 ha gemiddeld op basis van 2019 en 2020 t.o.v. 26.923 ha gemiddeld in de referentieperiode – 2016, 2017, 2018). Het invoeren van deze maatregel als equivalente maatregel zou dan ook een grote administratieve last meebrengen en weinig meerwaarde;
3. De standaardmaatregelen vanggewas en bemestingsreductie inwisselen voor elkaar”. De betreffende maatregelen zijn niet opgenomen omwille van volgende redenen: Naast de argumentatie onder punt 1 is de implementatie hiervan complex gelet op het grote aantal verschillende mogelijke situaties, waardoor communicatie, opvolging en controle van deze maatregel zeer moeilijk zouden zijn.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Met het decreet van 24 mei 2019 houdende wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het Mestdecreet van 22 december 2006, wat de implementatie van het zesde mestactieprogramma betreft, is het zesde Mestactieprogramma, dewelke opgesteld is in navolging van de verplichtingen van de Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, in de decretale regelgeving omgezet.

Met de hoger vermelde wijziging van het Mestdecreet van 22 december 2006 werd Vlaanderen ingedeeld in vier verschillende gebiedstypes, op basis van de waterkwaliteit. Voor wat betreft de

gebieden met de slechtste waterkwaliteit, zijnde de gebiedstype 2 en 3, gelden er een aantal standaardmaatregelen. In het Mestdecreet is voorzien dat voor een aantal van de standaardmaatregelen die in de gebiedstypes 2 en 3 moeten nageleefd worden, equivalente maatregelen kunnen vastgelegd worden die de landbouwers als alternatief voor deze standaardmaatregelen kunnen uitvoeren.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 8 januari 2021 werd geregeld op welke wijze deze equivalente maatregelen vastgelegd kunnen worden en werden een aantal nadere regels vastgelegd omtrent de werking van de BEM, die ter zake een adviserende rol heeft. Overeenkomstig de bepalingen van dit besluit heeft de BEM een aantal adviezen uitgebracht over mogelijke equivalente maatregelen. Op basis van deze adviezen werd dit besluit opgemaakt, dat de equivalente maatregelen bevat die toegepast kunnen worden vanaf 2021.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Het voorliggend ontwerp van besluit bevat vijf artikelen en een bijlage.

Het eerste artikel bepaalt dat de equivalente maatregelen als een bijlage 8 opgenomen zullen worden bij de VLAREME.

Het tweede artikel voegt vervolgens deze bijlage 8 aan de VLAREME toe.

Met artikel 3 wordt aan de bijlage met equivalente maatregelen, die door artikel 2 is toegevoegd, een hoofdstuk 7 toegevoegd, dat betrekking heeft op de equivalente maatregel "Wintergranen na nitraatgevoelige hoofdteelten", en dat uitgewerkt is in de artikelen 14 en 15. De voorwaarden van deze maatregel zijn opgenomen in artikel 14 en zijn in essentie het tijdig inzaaien van wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt en dit wintergraan als hoofdteelt aanhouden het volgende jaar. Als deze voorwaarden nageleefd worden, is deze maatregel equivalent aan de vanggewasverplichting. Het gewicht van deze maatregel, zoals opgenomen in artikel 15, bedraagt 26 per hectare. Deze maatregel zal volgend jaar geëvalueerd worden, daarom is er voor gekozen om de toepassing van de equivalente maatregel "wintergranen na nitraatgevoelige hoofdteelten" te beperken tot één jaar. Dit laat toe om deze equivalente maatregel toe te passen in 2021, met één gewicht voor alle types wintergranen, en tegelijk een meer grondige analyse van de voorgelegde equivalente maatregel en het overeenkomstige gewicht door te voeren met het oog op een invoering vanaf 2022. Om dit aangepast temporeel toepassingsgebied mogelijk te maken is deze equivalente maatregel via een afzonderlijk artikel 3 toegevoegd. Dit artikel 3 treedt, overeenkomstig hetgeen bepaald is in artikel 4, buiten werking op 1 juni 2022.

Opdat deze equivalente maatregelen in 2021 al toegepast zouden kunnen worden, is het aangewezen dat dit besluit zo snel mogelijk in werking treedt. Het artikel 4 bepaalt daarom dat dit besluit in werking treedt op de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad. Het artikel 3, dat de equivalente maatregel "Wintergranen na nitraatgevoelige hoofdteelten" bevat, treedt, zoals hoger uiteengezet, overeenkomstig het tweede lid van artikel 4, buiten werking op 1 juni 2022.

Het artikel 5 van voorliggend besluit bevat de uitvoeringsbepaling.

Ten slotte is bij dit besluit ook een bijlage gevoegd, die als bijlage 8 bij de VLAREME gevoegd zal worden. Deze bijlage bevat de lijst van equivalente maatregelen, zoals ze van toepassing zal zijn vanaf 2021.

In deze lijst zijn vijf equivalente maatregelen opgenomen (met inbegrip van de equivalente maatregel rond wintergranen, die door artikel 3 van het besluit wordt toegevoegd). Elk van deze vijf equivalente maatregelen is uitgewerkt in aparte artikelen. Voorafgaand hieraan bevat de voorliggende bijlage nog twee artikelen, die van toepassing zijn op het gehele besluit. Met name is er enerzijds het artikel 1, dat een aantal definities bevat, en het artikel 2 dat een aantal randvoorwaarden bevat die van toepassing zijn voor alle equivalente maatregelen.

De twee eerste punten van artikel 2 hebben betrekking op de wijze waarop een landbouwer kan aangeven dat hij equivalente maatregelen gaat toepassen. Overeenkomstig het Mestdecreet moet de landbouwer meedelen welke equivalente maatregelen hij gaat toepassen. De equivalente maatregel "aanvulling vanggewassen" wordt, volgens punt 1° van artikel 2, echter van rechtswege aangevraagd, om te vermijden dat landbouwers deze zouden vergeten aan te vragen. Het "toepassen" van deze maatregel houdt voor de betrokken landbouwers immers enkel een potentieel voordeel in, en de opvolging kan door de administratie gebeuren op basis van de gegevens waarover men beschikt.

Het tweede punt van artikel 2 bepaalt vervolgens dat de landbouwer in zijn verzamelaanvraag per perceel moet aanduiden welke equivalente maatregel hij er op toepast. Voor de meeste equivalente maatregelen is het namelijk zo dat men deze niet moet toepassen op alle percelen die in aanmerking zouden kunnen komen voor de betreffende maatregel. Vandaar dat de landbouwer de percelen moet aangeven waarop hij de maatregel toepast. In de gedetailleerde bespreking van de verschillende equivalente maatregelen is op deze bepaling voor zowel de maatregel "aanvulling vanggewassen" als de maatregel "Niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland", echter bepaald dat deze randvoorwaarde voor deze twee maatregelen niet geldt. Dit aangezien op basis van de gegevens uit de verzamelaanvraag men voor deze twee equivalente maatregelen reeds over voldoende gegevens beschikt.

Het derde punt van artikel 2 bepaalt vervolgens dat één perceel slechts éénmaal in aanmerking kan komen voor de invulling van de vanggewasverplichting. Als het perceel toch twee keer in aanmerking zou komen, wordt enkel rekening gehouden met het hoogste gewicht. Aangezien overeenkomstig het punt 2 men in de verzamelaanvraag per perceel moet aanduiden welke maatregel men toepast en men slechts één maatregel per perceel mag vermelden, doet deze situatie zich, op basis van de huidige lijst van equivalente maatregelen, enkel voor wanneer éénzelfde perceel is aangeduid voor de toepassing van een equivalente maatregel en dit perceel ook in aanmerking komt voor de maatregel "aanvulling vanggewassen". In concreto betekent dit bijvoorbeeld dat als een landbouwer een perceel aanduidt voor de equivalente maatregel "Inzaai onbeteelde stroken", hij, mits naleving van de voorwaarden, daarvoor een gewicht krijgt van 6. Het is echter mogelijk dat dit perceel (onverwacht) vroeger geoogst is, waardoor het perceel tijdig ingezaaid was met een vanggewas en ook voldoet aan de voorwaarden van de maatregel "aanvulling vanggewassen". Deze maatregel heeft echter een gewicht van 40. In een dergelijk geval wordt voor dat perceel enkel de maatregel "aanvulling vanggewassen" ten belope van een gewicht van 40 toegepast.

Overeenkomstig artikel 14, §5, tiende lid, 1°, van het Mestdecreet, kan bij een niet correcte toepassing van een equivalente maatregel het volgende jaar geen gebruik gemaakt worden van equivalente maatregelen. Het vierde punt van artikel 2 bepaalt daarom wat als een niet correcte toepassing van een equivalente maatregel wordt beschouwd. Het gaat meer bepaald om het niet of niet correct naleven van een voorwaarde van een equivalente maatregel of om een nitraatresidubepaling (uitgevoerd in het kader van de equivalente maatregel "Niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland") waarvan het resultaat hoger was dan de eerste drempelwaarde. Indien men echter de equivalente maatregelen allemaal correct heeft nageleefd, doch het gewicht is te laag (bijvoorbeeld omdat men de maatregel op een te beperkt areaal heeft toegepast of maatregelen met een te laag gewicht gekozen heeft), wordt dit niet als een niet correcte toepassing van een equivalente maatregel beschouwd. Dit

betekent dat de landbouwer het volgende jaar terug equivalente maatregelen kan aanvragen.

De artikelen 3 en volgende van de bijlage bevatten vervolgens de concrete bepalingen over elk van de opgenomen equivalente maatregelen. Per maatregel wordt een nadere omschrijving gegeven van de betreffende maatregel, desgevallend een opsomming van de randvoorwaarden die vervuld moeten worden en vervolgens de vermelding van het gewicht van de betreffende maatregel.

Maatregel 1 betreft "Niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland".

De nadere omschrijving van deze maatregel is opgenomen in artikel 3. De landbouwer die deze maatregel toepast, moet zoals de naam van de maatregel al zegt, niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland verbouwen. Het dient hierbij te gaan over minstens 3 verschillende teelten, die elk op minimaal 5% van het bedrijfsareaal moeten verbouwd worden. De landbouwer moet eveneens een nitraatresidubepaling laten uitvoeren.

Artikel 4 bevat voor deze maatregel twee randvoorwaarden, met name dat deze maatregel enerzijds niet gecombineerd mag worden met een andere equivalente maatregel voor de vanggewasverplichting of de bemestingsvermindering en anderzijds dat deze maatregel niet gecombineerd kan worden met een beheerovereenkomst waterkwaliteit (die soortgelijke verplichtingen inhoudt als deze equivalente maatregel).

Artikel 5 bepaalt vervolgens het gewicht van deze maatregel. Deze maatregel is zowel equivalent voor de vanggewasverplichting als voor de bemestingsvermindering. Voor het bepalen van het gewicht van deze maatregel worden er drie situaties onderscheiden. Het tweede lid van artikel 5 betreft de situatie dat voldaan is aan al de voorwaarden van deze maatregel. In dat geval is het gewicht van deze maatregel gelijk aan het gewicht van de standaardmaatregelen bemestingsvermindering en vanggewasverplichting.

Het derde lid betreft de situatie dat het percentage niet-nitraatgevoelige teelten te laag was (kleiner dan 80% doch groter dan 60%), terwijl alle andere voorwaarden wel nageleefd werden. In deze situatie wordt het gewicht van de maatregel proportioneel bepaald op basis van het percentage tussen de 60% en 80% dat men nog heeft gerealiseerd. Een percentage van 65% betekent bijvoorbeeld dat het gewicht van deze maatregel zal overeenkomen met 25% van het gewicht van de standaardmaatregel.

Als echter het percentage niet-nitraatgevoelige teelten 60% of lager is of als een van de andere voorwaarden niet nageleefd is (geen 3 verschillende teelten of geen nitraatresidubepaling laten uitvoeren), is het gewicht van deze maatregel nul.

De uitwerking van deze maatregel is overeenkomstig het advies van de BEM, met dien verstande dat de BEM geen gewicht heeft bepaald voor een invulling van minder dan 80%. Rekening houdend met de motivering en onderbouwing van de BEM, lijkt het echter correct om voor een percentage niet-nitraatgevoelige teelten tussen de 60 en 80 toch ook een gewicht toe te kennen, om zo vb. te vermijden dat een heel klein tekort een enorme impact zou hebben. Dit geldt des te meer aangezien deze maatregel niet gecombineerd kan worden met een andere equivalente maatregel en er dus geen mogelijkheid is om langs die weg tekorten te compenseren.

De tweede maatregel, betreft de maatregel "Aanvulling vanggewassen". Deze maatregel, die overeenkomstig artikel 2 van rechtswege aangevraagd wordt van zodra een equivalente maatregel voor vanggewassen, andere dan maatregel 1, "Niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland", toegepast wordt, laat de combinatie toe van de vanggewasverplichtingen in het kader van de standaardmaatregel en verplichtingen die men doet in het kader van een of meerdere equivalente maatregelen. Een landbouwer die dus op een aantal percelen de standaardmaatregel van het verbouwen van vanggewassen toepast (en deze

ook tijdig inzaait en voldoende lang aanhoudt overeenkomstig de bepalingen van het Mestdecreet), krijgt voor deze percelen ook een gewicht toegekend, met name 40 (zijnde het gewicht van een hectare doelareaal vanggewas voor de vanggewasverplichting). De landbouwer hoeft hiervoor geen administratieve verplichtingen te voldoen. De aanvraag gebeurt van rechtswege van zodra er een andere equivalente maatregel wordt aangevraagd; voor het bepalen van de percelen waarop deze maatregel toegepast wordt, kunnen de gegevens gebruikt worden waarover de administratie reeds beschikt voor de bepaling van de invulling van de standaardmaatregel (berekening van het gerealiseerd areaal). Deze automatische toepassing is in het voordeel van de landbouwer, aangezien hij zo steeds de maximale reductie van de stikstofverliezen via equivalente maatregelen toegekend krijgt.

Deze maatregel zorgt er namelijk enkel voor dat percelen die voldoen aan de vanggewasverplichting ook in rekening worden gebracht als equivalente maatregel. De verplichtingen binnen de standaardmaatregel vanggewasverplichting hebben betrekking op het (tijdig) inzaaien van vanggewassen of laag-risico nateelten (na een niet-nitraatgevoelige hoofdteelt) en het vervolgens aanhouden van deze vanggewassen. Of en wanneer een landbouwer vanggewassen gaat inzaaien, blijkt uit de gegevens van de verzamelaanvraag. Deze zijn dus bij de administratie gekend en daarvoor hoeft de landbouwer niets extra te doen.

Ook de verplichting tot het aanhouden van de vanggewassen, is geen extra verplichting. Het is namelijk zo dat in de gebiedstypes 2 en 3, twee maatregelen rond vanggewassen van toepassing zijn. Naast de regeling voor de gebiedstypes 2 en 3, is er ook de regeling van artikel 14, §3, van het Mestdecreet, die inhoudt dat, op alle gronden die geen zware kleigronden zijn gelegen buiten gebiedstype 0 (dus de facto de percelen in gebiedstype 1 evenals in de gebiedstypes 2 en 3), waar de hoofdteelt uiterlijk op 31 augustus werd geoogst, hetzij een vanggewas, hetzij een nateelt ingezaaid moet worden. Als er gekozen wordt voor een vanggewas moet dit vanggewas aangehouden blijven. Van deze regeling kan de landbouwer niet vrijgesteld worden (noch via equivalente maatregelen, noch via een gunstige bedrijfsevaluatie). Deze regeling maakt dat de landbouwer tijdig ingezaaide vanggewassen in deze gebieden steeds moet aanhouden.

Het “toepassen” van deze maatregel, is dan ook steeds in het voordeel van de landbouwer aangezien op basis de gegevens waarover de administratie beschikt, de landbouwer een “gerealiseerd” areaal heeft. Het vervolgens in rekening brengen van dit “gerealiseerd” areaal kan enkel potentieel een stijging betekenen van het totale gewicht van de equivalente maatregelen die hij realiseert. Immers, de meeste percelen die onder deze equivalente maatregel vallen (en die dus als gerealiseerd areaal aangemerkt worden overeenkomstig artikel 14, §8, van het Mestdecreet), zullen vermoedelijk nog niet door de landbouwer aangeduid zijn voor een andere equivalente maatregel. Het gewicht hiervan wordt dus extra in rekening gebracht voor het totaal van de toegepaste equivalente maatregelen. En in het geval op éénzelfde perceel meerdere equivalente maatregelen van toepassing zouden zijn, is het de maatregel met het hoogste gewicht, hetgeen wederom betekent dat de combinatie van deze maatregel met een andere maatregel op hetzelfde perceel enkel een stijging kan betekenen van het gewicht van de toegepaste equivalente maatregelen en dus een voordeel voor de landbouwer.

De derde maatregel betreft de “Inzaai van onbeteelde stroken”. Deze maatregel kan toegepast worden op percelen waar groenten van groep I of groep II, sierteelt of boomkwekerij verbouwd worden, en op voorwaarde dat minstens 15% van de oppervlakte van dat perceel een onbeteelde strook bevat. Dit betreft bijvoorbeeld de situatie waarbij gewassen in rijen geteeld worden, met tussen de rijen telkens een werkgang en een wendakker op de kop van het perceel. Op de onbeteelde stroken moet voor deze equivalente maatregel een vanggewas verbouwd worden. Het is hierbij van belang dat het vanggewas voldoende ontwikkelt. In artikel 8 zijn daarom voorwaarden opgenomen rond het tijdstip van inzaaien van het vanggewas, de zaaidichtheid, de

aanhoudperiode van het vanggewas, ... Ook is het van belang dat de bemesting van de hoofdteelt op dat perceel gericht gebeurt. Daarom is bepaald dat de teeltvrije wendakker niet bemest mag worden met dierlijke mest of andere meststoffen en dat de bemesting van de hoofdteelt met kunstmest moet gebeuren via een bemestingstechniek waarbij de meststoffen precies geplaatst kunnen worden, zoals bijvoorbeeld via rijbemesting, bandbemesting of druppelbevloeiing.

Het derde lid van artikel 8 verduidelijkt wat als een onbeteelde strook kan aanzien worden voor de toepassing van deze maatregel. Meer bepaald is het zo dat stroken die vrij zijn, omwille van een andere reden (vb. oeverzones rond waterlopen, beheerovereenkomsten perceelsranden, erosiestroken,) niet in aanmerking komen voor deze maatregel.

Artikel 9 bevat de randvoorwaarde voor deze maatregel, met name dat de landbouwer die opteert voor deze maatregel, moet kunnen aantonen dat hij zelf of via een derde de beschikking had over toestellen voor geplaatste bemestingstechnieken. Als de landbouwer niet zelf over dergelijke toestellen beschikt, kan een factuur van een loonwerker, die expliciet vermeldt dat de bemesting die de loonwerker deed, gebeurde met een toestel voor geplaatste bemestingstechnieken, dit het eenvoudigst aantonen. Als de landbouwer niet over een dergelijk stuk beschikt, kan hij dat ook op een andere wijze aantonen. Bijvoorbeeld doordat hij over beeldmateriaal beschikt, waaruit duidelijk blijkt dat er op het betreffende perceel met een dergelijk toestel bemest wordt of een ondertekende verklaring van een derde die de bemesting heeft uitgevoerd en die de percelen vermeldt waar de bemesting met een toestel voor geplaatste bemestingstechnieken werd uitgevoerd en de identificatie van het betreffende toestel (nummerplaat of chassisnummer),

Voor percelen waarop deze maatregel wordt toegepast, bedraagt het gewicht voor de equivalentie met de standaardmaatregel voor de vanggewasverplichting 6 per hectare. Het is hierbij van belang te duiden dat het aantal hectares waarover het hier gaat, de oppervlakte betreffen van het perceel waarop deze maatregel wordt toegepast en niet de oppervlakte van de stroken.

De vierde maatregel heeft betrekking op de "Afvoer van oogstresten". In de groenteteelt worden na de oogst de oogstresten vaak op het perceel achtergelaten. Voor bepaalde teelten wordt het afvoeren van deze oogstresten als equivalent aan de vanggewasverplichting gezien. De impact hangt echter af van teelt tot teelt.

De voorwaarden voor deze maatregel zijn opgenomen in artikel 11. Voor de in aanmerking komende teelten, moet het perceel geoogst worden na 15 september en moeten de oogstresten van deze teelt (of teelten in geval er meerdere teelten na 15 september geoogst worden) snel van het perceel verwijderd worden.

Met deze maatregel wordt beoogd om de overgrote meerderheid (meer dan 80%) van de teeltresten van het perceel te verwijderen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over teelten zoals spruitkool, waarbij bij het oogsten de plant afgesneden wordt, de kool verwijderd wordt en de afgesneden stengel en de bladeren achterblijven. De stengel en de bladeren moeten verwijderd worden, in het kader van deze maatregel. De wortels van de plant, die na de oogst nog in de grond zitten, worden echter niet beschouwd als een oogstrest die mee afgevoerd moet worden. In het geval van prei worden zowel de bladeren als de wortelresten afgevoerd. In het geval van sla worden alle bladeren afgevoerd. In het geval van kolen worden de bladeren en de stengel tot aan de grond afgevoerd.

De bedoeling van deze maatregel is dat de oogstresten van het perceel verwijderd worden vooraleer er sprake is van de afbraak van het achtergebleven organisch materiaal. Hoe vlugger de oogstresten verwijderd zijn, hoe beter. In het artikel 11 wordt hieromtrent gesteld dat de

oogstresten uiterlijk binnen de 7 dagen na het oogsten van een deel of van het volledige perceel afgevoerd moeten worden. Dit betreft een maximale termijn. Tegelijk bepaalt artikel 11 namelijk ook dat de oogstresten verwijderd moeten zijn binnen de termijn die relevant is om de oogstresten nog op een oordeelkundige manier te kunnen afvoeren. Afhankelijk van de weersomstandigheden en de verbouwde teelt, kan het mogelijk zijn dat de oogstresten sneller verwijderd moeten worden. Zo zullen bijvoorbeeld de oogstresten van een perceel sla, dat geoogst wordt in een nat, maar warm najaar, sneller verwijderd moeten worden. In dergelijke omstandigheden zal namelijk na zeven dagen reeds afbraak opgetreden zijn van de oogstresten. Daarenboven is het ook zo dat de afvoer van de oogstresten moeilijker wordt van zodra er oogstresten afgebroken worden. Het is dan ook de verantwoordelijkheid van de landbouwer om, rekening houdend met de omstandigheden, te zorgen dat hij de oogstresten tijdig afvoert.

De verwijderde oogstresten moeten vervolgens ofwel naar een installatie gevoerd worden voor verdere verwerking, ofwel als veevoeder gebruikt worden (dit kan zowel op het eigen bedrijf als op een ander landbouwbedrijf), ofwel gebruikt worden voor hoogwaardige toepassingen (bijvoorbeeld het winnen van eiwitten of andere stoffen uit de oogstresten), ofwel op het bedrijf gecomposteerd worden. Op deze manier kunnen deze oogstresten, die anders achterblijven op het perceel en sterk kunnen mineraliseren en uitspoelen, een andere bestemming krijgen. Een dergelijke werkwijze is ook in lijn met het principe van circulaire landbouw, waarbij de oogstresten hetzij op het eigen bedrijf, hetzij bij een derde, nuttig gebruikt worden waardoor de materialenkringloop verder gesloten wordt en nutriëntenverliezen beperkt worden.

Als randvoorwaarde voor deze maatregel (artikel 12) wordt van de landbouwer verwacht dat hij aan de Mestbank, via mail, laat weten wanneer er geoogst werd, en wanneer en naar waar de oogstresten afgevoerd werden. Hij voegt daarbij een foto of video ter staving. Met de foto 's of video 's moet de landbouwer het eindresultaat van deze maatregel aantonen. Op de video of de foto 's dient dus het perceel te zien zijn, waarop de teelt geoogst is en alle oogstresten afgevoerd zijn. Het is hierbij niet nodig dat men, bijvoorbeeld in een geval van oogsten in fasen, na de oogst (en navolgende afvoer van de oogstresten) van een deel van het perceel, telkens een video maakt. Om te voldoen aan de randvoorwaarde volstaat het dat als het laatste deel geoogst is en de oogstresten afgevoerd zijn, een video wordt gemaakt die het afge oogste perceel toont. Het is hierbij wel van belang te beseffen dat deze randvoorwaarde geen afbreuk doet aan de onderliggende basisvoorwaarden, opgenomen in artikel 11. Zoals hoger vermeld moet men, bij een oogst in fasen, niet van elk deel van de oogst en navolgende afvoer van de oogstresten, foto 's of video 's maken. Maar voor elk deel van de oogst moeten de oogstresten wel tijdig afgevoerd worden. Een landbouwer die bijvoorbeeld op een perceel bloemkool een eerste deel oogst op 20 september en de rest op 5 oktober, moet de oogstresten van het eerste deel uiterlijk op 27 september verwijderd hebben, en de oogstresten van het tweede deel uiterlijk op 12 oktober. Indien bijvoorbeeld bij een terreincontrole op 1 oktober wordt vastgesteld dat de oogstresten van het eerste geoogste deel nog steeds op het perceel aanwezig zijn, heeft de landbouwer voor dat perceel niet voldaan aan de voorwaarden van de equivalente maatregel. Nadat ook de oogstresten van het tweede deel verwijderd zijn, kunnen er foto 's of video 's gemaakt worden, om te staven dat alles geoogst en verwijderd is. Deze foto 's of video 's moeten dan gemaild worden (in dit geval uiterlijk op 26 oktober). Na het mailen mag men gedurende zeven dagen geen bodembewerkingen doen op het perceel. Een landbouwer die na de oogst nog een late nateelt wil inzaaien, dient hiermee dus rekening te houden. Hij kan bijvoorbeeld de oogstresten onmiddellijk afvoeren, daarvan een video maken en deze dezelfde dag nog mailen, waardoor hij reeds zeven dagen daarna een nieuwe teelt kan inzaaien.

Artikel 13 bevat het gewicht van deze maatregel. Het afvoeren van deze oogstresten wordt als equivalent aan de vanggewasverplichting gezien. Het gewicht van deze maatregel verschilt echter van teelt tot teelt, en varieert van 20 per hectare (voor bijvoorbeeld een perceel sla) tot 80 per hectare (voor bijvoorbeeld een perceel broccoli).

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggend ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de begroting van het Vlaams Gewest.

Voorliggend ontwerp van besluit bevat een alternatieve mogelijkheid om te voldoen aan een van de standaardmaatregelen in de gebiedstypes 2 en 3, met name de verplichtingen rond het inzaaien van vanggewassen. Het niet voldoen aan deze standaardmaatregel wordt, overeenkomstig artikel 63, §14, van het Mestdecreet van 22 december 2006, gesanctioneerd met een administratieve geldboete. De landbouwer kan echter kiezen voor een equivalente maatregel, zoals opgenomen in voorliggend ontwerpbesluit. Echter ook de niet naleving van een equivalente maatregel wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete, met name deze opgenomen in artikel 63, §15, van het Mestdecreet van 22 december 2006. Hoewel de berekening van beide boetes op bepaalde punten verschilt, gaat dit verschil geen impact hebben op de begroting van het Vlaams Gewest.

Het toepassingsgebied van voorliggend ontwerp van besluit is ook beperkt. Het is immers slechts een mogelijkheid die gegeven wordt aan landbouwers met percelen gelegen in de gebiedstypes 2 en 3. Uit de gegevens van 2019 en 2020, toen equivalente maatregelen of een gelijkaardige mogelijkheid toegepast kon worden, blijkt daarenboven dat weinig landbouwers van deze mogelijkheid gebruik maken. Met voorliggend besluit worden er meer equivalente maatregelen vastgesteld, doch deze hebben vaak een heel specifiek toepassingsgebied waardoor het aantal landbouwers die van deze maatregelen gebruik zullen maken, vermoedelijk niet sterk zal stijgen. Daarenboven zijn de standaardmaatregelen ondertussen ook al beter ingeburgerd en zullen de landbouwers hun bedrijfsvoering daar al aan aangepast hebben, waardoor de behoefte aan equivalente maatregelen zal afnemen. Het is dan ook de verwachting dat het aantal landbouwers dat van deze mogelijkheid gebruik zal maken ook in de toekomst beperkt zal blijven.

Voor wat betreft de uitwerking van de administratieve opvolging van deze maatregelen, is het zo dat drie van de betreffende maatregelen momenteel reeds in meer of mindere mate in de bestaande computertoepassingen verwerkt zijn. Zo werden de afgelopen twee jaren wintergranen reeds als equivalent beschouwd aan de vanggewasregeling, is de equivalente maatregel "aanvulling vanggewassen" in essentie gelijk aan de berekening van het gerealiseerd areaal in toepassing van de standaardmaatregel vanggewassen en vertoont de maatregel "Niet-nitraatgevoelige teelten als hoofdteelt op 80% van het bouwland", grote gelijkenissen met de beheerovereenkomst waterkwaliteit. De concrete uitwerking van deze equivalente maatregelen is dan ook mogelijk dan ook, mits een aantal relatief beperkte aanpassingen, binnen het raamwerk van de bestaande systemen en informaticatoepassingen. Voor de overige twee maatregelen dient er wel meer ontwikkeling te gebeuren. Echter beide ontwikkelingen kunnen gebeuren binnen de bestaande werking van de VLM-Mestbank. Er dienen dan ook geen bijkomende investeringen te gebeuren voor de implementatie van voorliggend besluit.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 7 januari 2021 gaat als bijlage 2 en stelt dat het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist is.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring wordt dit ontwerp van besluit bezorgd aan de Raad van State, met het verzoek om spoedbehandeling. Hierdoor kunnen de equivalente maatregelen nog ingevoerd worden voor het jaar 2021. De voorgestelde equivalente maatregelen kunnen ingrijpen op de teelten die de landbouwers gaan zetten, de hoeveelheid meststoffen die ze mogen gebruiken en de wijze waarop ze die meststoffen mogen gebruiken. Het is noodzakelijk dat de equivalente maatregelen zo snel mogelijk van kracht worden, zodat de landbouwers nog de mogelijkheid hebben om voor die maatregelen te kiezen. Het was niet mogelijk om dit besluit sneller op te maken doordat de beoordelingscommissie voor equivalente maatregelen pas in januari haar adviezen kon geven.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vaststelling van de lijst van equivalente maatregelen;
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van vijf dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR